

УДК 377.1:37.013.43

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.73-2.46>**С. М. Цимбрило**кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Національного університету «Львівська політехніка»

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті досліджено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови полікультурного виховання студентів в умовах освітньо-виховного середовища вищого навчального закладу та зазначено, що вони вимагають комплексної реалізації в процесі навчання із застосуванням культурологічного, синергетичного та інтегративного підходів.

На основі проведеного аналізу теорії та практики полікультурного виховання студентів в освітньо-виховному середовищі вищого навчального закладу сформульовано такі педагогічні умови полікультурного виховання студентів: виявлення чинників і формування позитивної мотивації полікультурності; організація освітньо-виховного середовища на засадах синергетики; використання когнітивного потенціалу змісту навчання на засадах інтеграції.

Наведено визначення понять «полікультурна освіта» та «полікультурний освітній простір». Визначено мету та завдання полікультурного виховання. Виокремлено низку чинників, які впливають на формування полікультурної вихованості студентів. Виявлено, що за своїми якісними особливостями чинники полікультурності бувають педагогічної природи, тобто власне педагогічні, навмисно створені, й іншої природи, але педагогічно значущі. До останніх належать чинники дуже широкого діапазону: від державного устрою, політики, яка проводиться урядом, до сім'ї, особливостей дозвілля, кола друзів. Оскільки чинники останньої групи діють практично постійно, то кожна людина несе на собі слід їхніх впливів протягом усього життя, що визначає їхню особливу педагогічну значущість і необхідність зважати на них у педагогічній практиці.

Розглянуто причини, які перешкоджають успішному розв'язанню проблеми полікультурного виховання (мотиваційні, інформаційні та організаційні). Мотиваційні причини пов'язані з тим, що викладачі недооцінюють виховну роль гуманітарних предметів, а також із браком лінгво-культурологічних знань і відсутністю належного методичного забезпечення. До інформаційних причин відносять такі, що пов'язані з відсутністю акцентів на полікультурному компоненті у змісті більшості програм і підручників з предметів гуманітарного циклу, недостатньою інформаційною забезпеченістю шкіл. Серед організаційних причин найсуттєвішими є неспіввіднесеність організаційної структури виховного процесу з інтересами студентів.

Обґрунтовано доцільність оптимізації змісту навчання на основі використання виховного потенціалу усіх навчальних дисциплін для пробудження духовних почуттів студентів і сприйняття та формування духовних цінностей.

Ключові слова: полікультурне виховання, полікультурна освіта, полікультурна компетентність, педагогічні умови полікультурного виховання, ВНЗ, освітньо-виховне середовище, синергетичний підхід, культурологічний підхід, інтегративний підхід, духовні цінності.

Постановка проблеми. Вимоги часу диктують необхідність розробки нових наукових підходів до виховання студентської молоді в умовах полікультурного простору. В основі сучасних перетворень мають відбуватися зміни, насамперед в освітній сфері, основним принципом яких є підготовка спеціаліста, здатного вдосконалювати свої професійні якості, відтворювати й розширювати власний життєвий досвід, перетворювати матеріальні умови життя суспільства, його культуру, накопичувати і створювати нові цінності.

Полікультурна освіта студентської молоді – це частина професійної освіти, спрямована на засвоєння культуро-освітніх цінностей інших культур на

основі взаєморозуміння, толерантності, діалогу та плюралізму, що є засобом протистояння дискримінації, расизму, шовінізму. Мета полікультурного виховання полягає у формуванні особистості, здатної до активної й ефективної життєдіяльності у багатонаціональному культурному середовищі.

Завданнями полікультурної освіти є виховання почуття національної гідності, любові до Батьківщини, глибокої пошани до культури свого народу; формування уяви про культурно-національне розмаїття світу, виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей, гуманного ставлення, толерантності в процесі взаємодії з носіями відмінних культур, а також формування

готовності викладачів до особистісного культурного самовизначення та здійснення полікультурного виховання студентів.

Нині надзвичайно важливою є необхідність урахування полікультурного простору, в якому виховується майбутній фахівець-професіонал. Полікультурний освітній простір розглядається як локальна освіта, як простір спільної життєдіяльності педагогів і батьків, у якому здійснюється поєднання загальнокультурного, соціального, освітнього та особистого.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Низка наукових праць присвячена питанням полікультурного виховання та освіти (Л. Барановська, Ю. Бахтін, А. Бенкс, К. Беннет, В. Болгаріна, Д. Вешбурн, Л. Голік, П. Горські, К. Грант, О. Гукаленко, Я. Гулецька, В. Гуров, В. Давидов, Г. Даутова, О. Джуринський, Г. Дмитрієв, О. Дубовик, В. Єршов, Л. Ібрагімова, П. Каптерєв, В. Кемінь, Я. Коменський, М. Красовицький, В. Кукушкін, Н. Лавриченко, І. Лощенова, В. Макаєв, З. Малькова, Т. Менська, В. Міттер, С. Ньюто, Г. Палаткіна, Т. Пантюк, А. Перотті, П. Ремсі, Т. Рюлькер, В. Скотний, К. Слітер, А. Солодка, О. Столяренко, О. Сухомлинська, І. Тараненко, Н. Якса); формуванню полікультурної компетентності (Р. Агадуллін, Л. Голік, О. Гуренко, В. Кузьменко, Н. Лебедева, Л. Перетяга, Т. Поштарьова); теорії культури (О. Арнольдів, В. Біблер, Н. Бердяєв, Г. Васянович, Е. Ільєнков, М. Каган, В. Межуєв, Е. Соколов); полікультурній і глобальній освіті (В. Болгаріна, О. Ковальчук, Т. Левченко, О. Литвинов, В. Макаєв, З. Малькова, І. Прокопенко, Л. Супрунова).

Особливе місце посідають загально-педагогічні та психологічні аспекти полікультурного виховання (Є. Ананьян, М. Баяновська, В. Біблер, М. Вачевський, Л. Волик, О. Джуринський, П. Каптерєв, О. Ковальчук, І. Лощенова, Н. Миропольська, А. Панченко, О. Рудницька, А. Солодка, О. Сухомлинська), теоретичні основи виховання (І. Бех, А. Бойко, В. Бойченко, Г. Ващенко, О. Вишневський, А. Вихрущ, С. Гончаренко, М. Євтух, І. Козловська, А. Максименко, Л. Оршанський, М. Пантюк, Н. Скотна, В. Сухомлинський, М. Чепіль).

Досліджувалися питання культурологічної підготовки студентів вищих технічних навчальних закладів (Г. Белугіна, О. Вознюк, Ф. Каган, О. Картавих, Н. Підбуцька, О. Романовський, Л. Товажнянський, Д. Чернілевський, З. Шевців), а також проблеми виховання у полікультурному середовищі навчального закладу (Л. Гончаренко, О. Грива, Г. Даутова, В. Долженко) педагогів і батьків, у якому здійснюється поєднання загальнокультурного, соціального, освітнього і особистого.

Всебічний аналіз сучасних досліджень дозволив виокремити основні положення, які полягають у тому, що полікультурна освіта трактується

як здатність освіти і виховання навчати студентів сприймати різноманіття культур, створювати умови для формування толерантності, сприяючи формуванню національної свідомості, патріотизму, інтеркультурної комунікації особистості. Сучасна педагогіка розглядає полікультурну освіту як засіб зниження соціального напруження у суспільстві й інструмент формування у особистості цілісного бачення світу.

Мета статті полягає у визначенні та теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов полікультурного виховання студентів; забезпеченні формування полікультурної вихованості та полікультурної компетентності майбутніх фахівців в умовах освітньо-виховного середовища вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Полікультурне виховання пов'язане практично з усіма напрямками та видами виховання, однак найважливішими для його реалізації є зв'язки з духовним і моральним.

Виховання *духовне* – виховання ціннісного ставлення до життя, яке забезпечує стійкий і гармонійний розвиток людини, виховання почуття обов'язку, справедливості, щирості, відповідальності та інших якостей, здатних надати вищого сенсу справам і думкам людини. Виховання *моральне* – цілеспрямоване формування системи моральних ставлень, здатності до їх удосконалення і вміння діяти з урахуванням суспільних моральних вимог і норм, міцної системи звичної повсякденної моральної поведінки. Поняття «патріотизм» поєднує любов до Батьківщини, до землі, де людина народилася і виросла, гордість за історичні досягнення свого народу [16, с. 25].

Проведений аналіз теорії та практики полікультурного виховання студентів в освітньо-виховному середовищі вищого навчального закладу дозволив сформулювати такі **педагогічні умови полікультурного виховання студентів в умовах освітньо-виховного середовища вищого навчального закладу:**

1) *виявлення чинників і формування позитивної мотивації полікультурності:* формування позитивної мотивації до сприйняття полікультурної інформації та позитивного ставлення до культурних відмінностей, виховання поваги та толерантності до загальнолюдського через глибоке усвідомлення рідного, національного на основі культурологічного підходу;

2) *організація освітньо-виховного середовища на засадах синергетики:* організація цілісного освітньо-виховного середовища у вищому навчальному закладі в єдності навчальної та позааудиторної діяльності на основі синергетичного підходу;

3) *використання когнітивного потенціалу змісту навчання на засадах інтеграції:* полікультурна підготовка студентів у процесі викладання

різних дисциплін з використанням виховного потенціалу усіх навчальних предметів на основі інтегративного підходу.

Розглянемо кожну з цих умов детальніше. *Перша педагогічна умова передбачає формування позитивної мотивації до сприйняття полікультурної інформації й позитивного ставлення до культурних відмінностей, виховання поваги та толерантності до загальнолюдського через глибоке усвідомлення рідного, національного на основі культурологічного підходу.*

Доцільно активізувати гуманістичні підвалини усього навчально-виховного процесу, до складників якого належить [17, с. 29–30] гуманізація (актуалізація у середовищі моральних взірців життя, створення емоційно-сприятливої атмосфери); моральний розвиток (реалізується через принцип взаємозв'язку етичної освіти з емоційними і діяльними формами педагогічного впливу на особистість, застосування ситуацій морального вибору); самовизнання і самовдосконалення (етична само-рефлексія); активізація почуття власної гідності; актуалізація морального потенціалу (шляхом індивідуального і диференційованого підходів). У будь-якому випадку освітнє середовище має бути навчальним, розвивальним, виховуючим, інформативним, екологічним, естетичним, діалогічним, гуманним, духовним [7, с. 94].

Важливою умовою створення науково-обґрунтованих теоретичних засад полікультурного виховання є *виявлення глибинного зв'язку між проблемою культури і проблемою освіти, педагогікою та філософією, культурологією та іншими суміжними науковими галузями.* Полікультурне виховання спрямоване на формування певних особистісних якостей, які виявляються у відповідній поведінці, у ставленні до інших людей, до самого себе, тобто на досягнення належного рівня вихованості (полікультурної вихованості).

За своїми якісними особливостями **чинники** полікультурності бувають *педагогічної природи*, тобто власне педагогічні, навмисно створювані, й *іншої природи, але педагогічно значущі.* До останніх належать чинники дуже широкого діапазону: від державного устрою, політики, яка проводиться урядом, до сім'ї, особливостей дозвілля, кола друзів. Оскільки чинники останньої групи діють практично постійно, то кожна людина несе на собі слід їхніх впливів протягом усього життя, що визначає їхню особливу педагогічну значущість і необхідність зважати на них у педагогічній практиці.

Нині визначено *причини, які перешкоджають успішному розв'язанню проблеми полікультурного виховання.* Мотиваційні причини пов'язані з тим, що викладачі недооцінюють виховну роль гуманітарних предметів, а також із браком лінгво-культурологічних знань і відсутністю належного методичного забезпечення.

До інформаційних причин відносять такі, що пов'язані з відсутністю акцентів на полікультурному компоненті у змісті більшості програм і підручників із предметів гуманітарного циклу, недостатньою інформаційною забезпеченістю шкіл. Серед організаційних причин найсуттєвішими є неспіввіднесеність організаційної структури виховного процесу з інтересами студентів: палітра вибору окремих видів діяльності часто обмежена, не впроваджуються діалогічні й особистісно-орієнтовані методи роботи.

Ми спиралися на *чинники, які зумовлюють формування загальнолюдських і національних цінностей у студентів вищих технічних навчальних закладів:* засоби масової інформації, родина, спілкування з товаришами (академічна група), самоосвіта, художня література, навчальні дисципліни, спілкування з викладачами, мистецтво, участь у суспільному житті [5]. Чинник (фактор) наростаючої значущості полікультурного виховання, зміни педагогіки загалом – це глобалізаційні, інтеграційні світові процеси.

Друга педагогічна умова передбачає організацію цілісного освітньо-виховного середовища у вищому технічному навчальному закладі в єдності навчальної та позааудиторної діяльності на основі синергетичного підходу.

Наявність загальнолюдських проблем доводить, що світові потрібна освіта, спрямована на формування особистості, здатної до різнобічного цілісного бачення й аналізу складних проблем суспільства та природи і готової до вирішення цих проблем [8, с. 57]. Новою методологічною основою в модернізації освіти може виступати синергетика – новий напрям науки про еволюцію матерії та її поведінку, яка покликана вирішувати психологічні, дидактичні, культурологічні і світоглядні проблеми освіти, що виникли в результаті ускладнення навколишнього духовного, соціального та природного світу.

Синергетична концепція освіти може слугувати передумовою для реалізації переструктурування теперішньої освіти на якісно новому рівні [11, с. 8]. Вона у жодному разі не відкидає існування певних загальних закономірностей розвитку і *спрямована на збереження загальнолюдських культурних цінностей.*

Синергетична освіта покликана *формувати синергетичні цінності* у студентів за допомогою навчання основам теорії самоорганізації, яке сприяє гармонійному розвитку студентів, становленню особистості [12]. Як вважає В.Г. Буданов, природньо ввести синергетику в освітній процес відразу по трьох напрямках:

1. *Синергетика для освіти:* інтегративні курси синергетики в середній і вищій школі.

2. *Синергетика в освіті:* впровадження в окремих дисциплінах матеріалів, які ілюструють

принципи синергетики і використання мови синергетики, що в подальшому дає змогу створити горизонтальне поле міждисциплінарного діалогу, поле цілісності науки і культури.

3. *Синергетика освіти*: синергетичність самого процесу освіти, становлення особистості і знання. Тут найбільше виявляється постнекласичний характер синергетики у процесах діалогу і в розвитку самореферентних систем [1, с. 300].

Нове бачення світу, розуміння людиною власної відповідальності за його долю стає головною умовою виживання людства, але формування нового світобачення можливе лише зі зміною менталітету. Звідси – потреба у такій радикальній реформі освіти, яка зробила б можливим не тільки аналіз, розчленування цілого на частини, але й синтез, взаємопов'язування знань.

Нове поняття фундаментальності включає ідею цілісного бачення природи, людини і суспільства в контексті міждисциплінарного діалогу, у якому проблема взаєморозуміння природознавця і гуманітарія є головною [2]. Механізмами *взаємодії та взаємовпливу полікультурного середовища й особистості та можливості їхнього регулювання* є такими: культурна інтеграція, адаптація до соціальних умов, які швидко змінюються, соціально-психологічна ідентифікація.

Важливим є звернення до поняття полікультурного середовища. У роботах О.В. Гукаленко *полікультурний освітній простір (простір-час)* характеризується у двох аспектах: *як система*, яка розкриває об'єктивні потреби суспільства в інноваційних технологіях полікультурної освіти й відображає його сутнісну, змістовну і методологічну характеристики; *як середовище*, у якому задовольняються потреби в освіті, адаптації, підтримці та захисті різних етнічних спільнот і окремої особистості на основі діалогу, взаємозбагачення та взаємодії культур [4]. У процесі планування змісту полікультурного виховання необхідно брати до уваги соціокультурну специфіку середовища, у якому перебувають студенти, їхні індивідуальні особливості [6].

Оскільки термін «середовище» в освіті – поняття неоднозначне і неоднопорядкове, то ми спиралися на таку його основну рису як культуротворчість, де під культуротворчим середовищем розуміємо «сукупність матеріальних і духовних чинників і засобів, які сприяють перетворенню індивіда на особистість та індивідуальність у процесі вирішення освітніх завдань, спрямованих на інтелектуальний, художній і практичний розвиток особистості [9, с. 39].

Загалом не можливо говорити про універсальну модель освіти у полікультурному суспільстві. Вона завжди буде залежати від низки чинників [3, с. 179]. Полікультурне середовище виконує стосовно особистості конкретні функції: іденти-

фікації; психологічного захисту і підтримки; створення та зміцнення нових соціальних зв'язків.

Третя педагогічна засада передбачає полікультурну підготовку студентів у процесі викладання дисциплін із використанням виховного потенціалу усіх навчальних предметів на основі інтегративного підходу.

Виховання особистості за своєю сутністю – процес *інтегративний*, оскільки він передбачає поєднання найрізноманітніших, часто навіть протилежних, властивостей і якостей у єдине ціле. Сучасний хід суспільного розвитку потребує глибокого *міжнаукового синтезу педагогіки і всіх «людинознавчих» наук*: філософії, соціології, психології, історії, фізіології, етики, естетики, біології, медицини, кібернетики тощо. При такому розумінні педагогіка стає однією з найважливіших галузей суспільствознавства і людинознавства, *інтегративною наукою про виховання людини*, яка синтезує у своєму предметі інформацію багатьох суспільних і природничих наук [10].

Важливою соціально-політичною детермінантою необхідності полікультурного виховання є інтенсивний розвиток інтеграційних процесів як важливого складника розвитку сучасного світу, а також прагнення України та інших держав інтегруватися у світовий і європейський соціально-культурний простори, зберігаючи за цих умов національну своєрідність [14].

У ході навчально-виховного процесу формуються соціально важливі якості особистості студента, які відповідають вимогам міжнародних стандартів стосовно якості професійної підготовки фахівця (навчання і виховання, рівень освіченості); формуються інтегровані з різних дисциплін знання і вміння, які є основою професійної компетенції; формується професійний поняттєвий апарат вищого рівня узагальнення; реалізується наступність у навчанні; формується система відносин у професійній діяльності завдяки різним напрямкам виховання студентів в умовах гуманізації навчання на основі особистісно-орієнтованого підходу [13]. Очевидно, що забезпечення цілісності й ефективності педагогічних досліджень сучасної педагогіки не можливе без використання *інтеграційних процесів*.

Реалізація полікультурного потенціалу змісту освіти потребує міждисциплінарного підходу. Жодна окрема навчальна дисципліна, як і виховний захід, не здатні розкрити все етнічне різноманіття і забезпечити успішний процес полікультурного виховання студента. Саме тому перша і, можливо, найважливіша проблема для системи освіти майбутнього – це інтеграція, створення єдиного освітнього та інформаційного простору.

Інтегрований підхід до організації навчання є важливим засобом удосконалення предметної системи, подолання її недоліків, який сприятиме

реалізації виховної функції навчання. Ефективним навчання буде тоді, коли за допомогою цікавого і доступного матеріалу відбувається залучення студентів до пізнавальної діяльності; поглиблення взаємозв'язків у взаємозалежності між предметами, сприяння глибшому усвідомленню студентами розрізненої, багатогранної інформації, об'єднаної загальною ідеєю, сконцентрованою у часі.

Виявлення гуманістичних аспектів професійної педагогіки засобами інтеграції знань, умінь і цінностей студентів для формування творчої особистості фахівця з повноцінними професійними знаннями й умінями, цілісним світоглядом і системою загальнолюдських і професійних цінностей є одним із основних завдань сучасної педагогіки. Полікультурний зміст необхідно інтегрувати в усі навчальні предмети протягом усього періоду навчання, оскільки інтегративний підхід до навчання і виховання студентів має значні морально-духовні розвивальні можливості.

Висновки і пропозиції. Таким чином, основою полікультурного виховання є формування у студентів полікультурних знань, які повинні перерости у переконання, формуючи в подальшому полікультурну поведінку фахівця у професійній діяльності. Тому основним завданням є формування відповідного змісту навчання на основі використання виховного потенціалу усіх навчальних дисциплін для пробудження духовних почуттів студентів і сприйняття та формування духовних цінностей.

Педагогічні умови формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців є взаємопов'язаними та вимагають комплексної реалізації у процесі навчання із застосуванням культурологічного, синергетичного та інтегративного підходів. Визначені чинники полікультурності та роль освітньо-виховного середовища у формуванні полікультурної вихованості студентів зумовлюють розв'язання важливого соціального завдання – високодуховної, культурно-освіченої, гуманної та толерантної до інших культур особистості.

Список використаної літератури:

- Буданов В.Г. Трансдисциплінарное образование: технологии и принципы синергетики. *Синергетическая парадигма. Многообразие поисков и подходов*. М. : Прогресс-Традиция, 2000. Вып. 1. С. 285–304.
- Горбунова Л. Освіта в умовах поліетнічного суспільства. *Вища освіта України*. 2002. № 4. С. 8–14.
- Грива О.А. Толерантність у процесі становлення молоді в умовах полікультурного середовища : дис. д-ра філос. наук: 09.00.10. К., 2008. 417 с.
- Гукаленко О.В. Теоретико-методологические основы педагогической поддержки и защиты учащихся-мигрантов в поликультурном образовательном пространстве : автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.01. Ростов н/Д., 2000. 36 с.
- Долженко В.О. Виховання духовних цінностей у студентської молоді в полікультурному просторі : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.07. Луганськ, 2006. 20 с.
- Кравченко Л.В. Полікультурне виховання студентської молоді. URL: <http://intkonf.org/kravchenko-lv-polikulturene-vihovannya-studentskoyi-molodi/>.
- Кукушкин В.С. Общие основы педагогики : учеб. пособие. М. : Ростов н/Д : ИЦ «МарТ», 2006. 224 с.
- Лутай В. Про організаційні заходи розроблення синергетичної парадигми та її впровадження у освітні системи. *Вища освіта України*. 2003. № 2. С. 54–58.
- Макареня А.А. Культуротворческая среда: статус, структура, функционирование : курс лекций. Тюмень : ТОГИРРО, 1997. 66 с.
- Малькова З.А. Педагогическая наука на новом этапе. *Советская педагогика*. 1989. № 1. С. 3–5.
- Мукушев Б.А. Синергетическое образование: перспективы и проблемы. *Стандарты и мониторинг в образовании*. 2006. № 4. С. 8–12.
- Назарова Т.С. Парадигма нелинейности как основа синергетического подхода в обучении. *Стандарты и мониторинг в образовании*. 2003. № 1. С. 3–10.
- Сліпчишин Л.В. Інтегрований підхід до вивчення матеріалознавства та гуманітарних дисциплін у вищих професійних училищах машинобудівного профілю : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04. К., 2006. 21 с.
- Солодка А.К. Полікультурне виховання старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.07. К., 2005. 20 с.
- Цимбрило С.М. Методичні основи полікультурного виховання студентів вищих технічних навчальних закладів : методичні рекомендації. Львів : Сполом, 2011. 20 с.
- Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе : учебн. пособие. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 437 с.
- Шемшурин А.И. Система воспитания этической культуры школьников : автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.07. Москва, 1998. 66 с.

Tsymbrylo S. Pedagogical conditions of polycultural education of students in educational environment of higher educational establishment

Pedagogical conditions of polycultural education of students in educational environment of higher educational establishment are researched and theoretically grounded in the article. It is also indicated that they require complex implementation with the application of culturological, synergistic and integrative approaches.

The following pedagogical conditions of polycultural education of students are formulated on the basis of thorough analysis of theory and practice of polycultural education of students in educational environment of higher educational establishment: identification of factors and forming of positive motivation on the basis of polyculturalism; organization of educational environment on the basis of synergetics; application of cognitive potential of educational content on the basis of integration.

The notions of "polycultural education" and "polycultural educational environment" are defined. The objective and tasks of polycultural education are determined. Factors affecting the forming of polycultural competence are identified. According to their qualitative features factors of polycultural competence are divided into those of pedagogical nature and those of other nature. The latter include factors ranging from political system, state policy to family, leisure time, friends. These factors having longlasting effect, every person feel it throughout life. This influence determines their particular pedagogical significance and the importance to consider them in pedagogical practice.

The reasons preventing from successful solving the problem of polycultural education are considered. They are motivational, informative and organizational. Motivating reasons relate to teachers' underestimation of educative function of humanitarian subjects as well as to the lack of linguistic and culturological knowledge and relevant methodological support. Informative reasons are described as those relating to the lack of emphasis on polycultural component in the content of the vast majority of syllabuses and study aids on humanitarian subjects and insufficient information support of schools.

The most essential organizational reason is incompatibility of organizational structure of educational process with students' interests. The article also proves the expediency of optimization of the content of education on the basis of application of educational potential of all academic disciplines with the purpose of awakening of moral feelings as well as perception and forming of moral values.

Key words: *polycultural upbringing, polycultural education, polycultural competence, pedagogical conditions of polycultural education, higher educational establishment, educational environment, synergistic approach, culturological approach, integrative approach, moral values.*